Valdas STEPONAITIS

BAKŠIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI 1998 M.

1998 m. LNM tęsė Bakšių (Alytuje) senovės gyvenvietės tyrinėjimus, 1992 m. pradėtus LII (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 57–59). 1994–1996 m. gyvenvietę tyrinėjo LNM (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 53–56; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 103–106).

1998 m. tyrinėjimų metu ištirtas 242 m² plotas Nr. 20 ŠR gyvenvietės dalyje. Šioje gyvenvietės dalyje intensyvaus gyvenvietės sluoksnio nebūta, nerasta gyvenvietės pastatų su židiniais. Armenyje aptikta tik keliasdešimt brūkšniuotosios, grublėtos, lygios keramikos šukių, 20 įvairaus dydžio šlako gabalėlių, 2 akmeniniai rutulio formos trintuvai, molinio vamzdelio, kuriuo perduodamas oras į krosnelę „sopla“, fragmentas; viena jo pusė išilgai išgaubta, kitos pusės dalis apsilydžiusi, vidinės pusės skersmuo apie 4 cm. Po armeniu beveik visame plote atsidengia įžemis, kuriame užfiksuotos 4 stulpavietės ir 7 duobės. Tik ploto PV kampe išliko iki 5 cm storio kultūrinio sluoksnio liekanos. Stulpavietės 30–40 cm skersmens, 15–43 cm gylio, beveik stačiomis sienelėmis. Iš ūkinės paskirties duobių išsiskyrė duobės Nr. 78 ir 79. Duobė Nr. 78 buvo 83×88 cm dydžio, plokščio pusapskritimio formos, 24 cm gylio, dvisluoksnė, užpildyta anglinga tamsiai juoda ir pilka žeme. Joje rasta akmeninio galąstuvo fragmentas, 10 grublėtu, 9 brūkšniuotu, 2 lygiu paviršiumi šukės ir 3 smulkios šukelės juodu gludintu paviršiumi. Duobė išsiskiria kaulų gausumu. Iš viso surinkta 129 kaulų ir jų fragmentų (dauguma suskaldyti), taip pat nemažas kiekis žuvų žvynų bei kaulų. Duobė Nr. 79 buvo 87×90 cm dydžio, 87 cm gylio, keliasluoksnė, tačiau vienalaikė. Viršutiniame sluoksnyje rasta daugiau angliukų, šukių ir kaulų. Visoje duobėje daugiausia grublėtos keramikos (81 stambesnis fragmentas), keliolika brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi šukių bei 1 dalis puoduko nulygintu paviršiumi. Puodukas 92 mm aukščio, su ryškia briaunele ties peteliais, molio masė tvirta, su labai nežymia smulkių akmenukų priemaiša. Duobė išsiskyrė ir gludintos keramikos gausumu. Joje surinktos 55 juodos gludintos keramikos šukelės, be to, 122 vnt. gyvulių kaulų ir žuvų žvynų bei kaulų. Gyvenvietėje rasti 399 radiniai, kurių absoliučią daugumą sudaro keramika

– 381. Daugiausia rasta grublėtosios keramikos šukių – 65,2%, brūkšniuotoji sudaro 13,1%, lygi 4,6% ir gludinta keramika net 17,1%.

Bakšių senovės gyvenvietę galima datuoti III–IV a.

Valdas STEPONAITIS

Exploration of Bakšiai ancient settlement in 1998

In 1998, in Bakšiai ancient settlement (Alytus district), the area of 242 m^2 was explored. In this area the well-preserved habitation zone of 5 cm was discovered. Beneath this layer 4 postholes and 7 pits were found. In this habitation zone most of the finds were potsherds with rusticated surface (65,2%), brushed surface (13,1%), plain surface (4,6%) and burnished surface (17,1%). Also quern stones, slag and bones of animals were found. The settlement is dating from the 3-4th centuries.

Valdas STEPONAITIS

BAKŠIŲ 2-OSIOS SENOVĖS GYVENVIETĖS ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI 1998 M.

Bakšių 2-oji senovės gyvenvietė yra Alytaus miesto Š dalyje, nuolaidėjančioje Nemuno kairiojo kranto terasoje, iš dalies užsodinta pušaičių sodinukais. Aukščių skirtumas tarp žvalgytų PV ir ŠR gyvenvietės dalių siekia 3,5 m, tačiau pagrindinis plotas yra lėkštesnis, tolygiai nuolaidėjantis Nemuno link. 250–300 m į V, ant antros viršsalpinės terasos, yra Bakšių senovės gyvenvietė.

Įvairiose spėjamos gyvenvietės dalyse ištirtas 60 m^2 plotas: 30 šurfų po 1 m^2, 5 šurfai po 2 m^2 ir 2 plotai: Nr. 1 ir Nr. 2 po 10 m^2. Pastaruosiuose plotuose po molingo smėlio, rudo šlyno sluoksniais 1–1,45 m gylyje atsidengė kiek šviesesnio – rudai pilko smėlio su šlynu sluoksnis, kuris perėjo į tamsų kietesnį šlyno sluoksnį. Šių sluoksnių storis siekia 0,3–0,4 m. Juose rasta keramikos, kaulų, pavienių angliukų, titnago radinių. Tačiau šioje šlyno žemėje nebuvo pastebėta gyvenvietei būdingų stulpaviečių, židinių, duobių ar kitų objektų.